

בר-ילהורה

באדר ובן-אלעזר

ברגור

חברי ועדת החוץ והבטחון - האמנם אין-הם מספיק מהימנים לבירור הפרשה?

הפרשה, ושאינו מוכן להתפק בשום פשרה, היה המצב בדיוק הפוך: אויבי פנחס לבון הם שלא נתנו, השבוע, למאבק להסתיים. * * *

ועדה אוביקטיבית

בהערך החלטה מפורשת של מפא"י להוציא את בירור הפרשה מידי ועדת החוץ והבטחון, אי אפשר היה לגשת להגשמת הדרישה השנייה של ביג"י. בכל זאת כבר עמלו נאמני ביג"י להשגת הקולות הנוספים הדרושים בחעדה או בכנסת כדי להפסיק את הדיון בפרשה במוסדות הפארלמנטריים.

ברור היה מראש, כי הפרוגרסיביים, שהופיעו כמו תמיד כעבדים נרצעים של מפא"י, יתנו את קולם במחיר נמוך — ואפילו חינם. לגבי הדתיים היתה הבעיה קשה יותר. הם לא דרשו כתמורה את תיק שר הדתות, אולם תבעו דחייה לשנה אחת של הבחירות לרבנות הראשית. (ראה במדינה).

מדוע היה בן-גוריון מעוניין כל-כך להוציא את הטיפול בפרשה מידי ועדת החוץ והבטחון? הסביר הוא: "אין בחעדה זו אנשים אוביקטיביים!" בסרמינולוגיה האישית של ביג"י פירושו של דבר: "אין בחעדה זו אנשים הכפופים למרותי." בהיותה חלק מהמוסד הריבוני במדינה, הנהנה מאמון כללי של הציבור, זוהי החעדה היחידה המסוגלת לערוך חקירה של ממש, לתבוע את כל המיסמכים הסודיים, להגיע לבירור האשמות עד לדרג ראש הממשלה עצמו. תחת זאת רצה בן-גוריון בחעדה מסוג אחר לגמרי: ועדה שתעמוד דום כשזכור עניין בטחוני, שאין לה מושג במצב האמיתי במערכת הבטחון, שתיגש לעניינים מנקודת-ראות פורמלית, תזכה כל אדם אם אין נגדו הוכחות משפטיות חותכות, בלי קשר להגיון הפוליטי והציבורי.

ועדה שיפוטית תוכל בהכרח לטפל רק בפקידים וקצינים נמוכים, המעורבים באותם חלקי הפרשה, אשר לגביהם יכולים להיות מיסמכים וראיות משפטיות. אולם לא יכולות להיות ראיות משפטיות לגבי האנשים שניהלו את הקנוניות, שנתנו את ההוראות בשיתות פרטיות, שהפיקו את התועלת מהצלחת הזיופים ועדויות השקר. אין להניח ששמעון פרס ועמיתיו רשמו פרוטוקולים של הפגישות בהן תיכננו — לבדם, או בעזרת בן-גוריון — את המזימות. ועדה שיפוטית לא תוכל אלא לטהרם מכל רבב.

לא כן ועדה פוליטית, כמו ועדת החוץ והבטחון. זו תוכל לשפוט על-פי ההגיון הפנימי של הדברים. היא תוכל להבין את הקנוניה הגדולה על רקע של מעשי-חבלה מצד פרס ושות' נגד לבון, חבלה שנמשכה למעלה משנה, ואשר הקנוניה הקשורה בענין הביש היתה רק חלק קטן ממנה. היא תוכל לשפוט מה היה המניע לקנוניה, מי היה מעוניין בה, את האינטרסים של מי היא שירתה. היא תוכל לחקור שרי ממשלה — כי לא על-ידים מונחה. * * *

טענת לבון הוכחה

עד כמה צודק בן-גוריון בהערכה זו הוכיחה ועדת כהן, שנתגלתה השבוע כחעדת טישטוש מהסוג החביב על בן-גוריון. בעוד שהציבור הוטעה לחשוב שהיא תברר את האחריות לעניין הביש, הרי למעשה צימצם דויד בן-גוריון מראש את תפקידה לבדיקת מהימנותם של הקצין הבכיר — י וקצין המילואים — ר. וקצין המילואים — ר. אפילו בתחום המצומצם שנקבע לה, הצדיקה החעדה את לבון לחלוטין. בפני ועדת השניים של השופט אולשן ניצבו שתי עדויות מנוגדות. עדותו של לבון ועדותם של שני הקצינים. בזמנו פסקה החעדה תקיף. עתה, משקבעה ועדת כהן כי שני הקצינים שידלו לעדות שקר, ממילא מתברר כי צדק לבון בטענותיו בפני ועדת השניים. ואילו פרס, שעדותו בפני ועדת השניים נתנה גיבוי מלא למהימנותם של שני הקצינים, על חשבון לבון, מופיע עתה באור שלילי ביותר.

מסקנות ועדת כהן היו כה מתרירות בעיני דויד בן-גוריון, עד שהתפתל במשך ארבעה ימים בנסיון למנוע בכל מחיר את פירסומן. לבסוף מצא תחבולה. במקום לפרסם את הדו"ח המלא של החעדה, שלח אותו לעיון היועץ המשפטי, שאינו אלא פקיד ממשלתי בדרג של ביצוע, בבקשה לחותם דעה. ליתר בטחון ניסח בן-גוריון בדיוק על מה הוא הוציא שהיועץ המשפטי יחחה את דעתו — ובצורה זו ניסח למעשה מראש את תשובת היועץ המשפטי.

ממשלת ישראל היא גוף שהורגל לספוג עלבונות ובויונות למכביר ובפרהסיקה, מידי דויד בן-גוריון. אך עלבון כשם שספגה השבוע, לא היה לו תקדים גם בתולדותיה. דויד בן-גוריון סירב במצח נחושה להראות לה את דו"ח ועדת כהן, ובצורה זו מנע ממנה להסיק את המסקנות שאינן רק משפטיות-פורמאליות.

האם היו מניעים בטחוניים להתנהגותו של ביג"י? האם חשש ששרי ישראל אינם מסוגלים לשמוע ולשמור סוד המתגלגל כיום בחוצות ישראל ובעתונת העולם? התשובה, היא, כמובן, שונה לחלוטין. הבטחון היחיד שבן-גוריון רצה לשמור עליו היה בטחונו האישי ובטחון נערייו.

כל שאר העדויות של שמעון פרס השבוע היו מוקדשות לפולמוס עם לבון על עניינים משניים ולסולחן האישיות של שמעון פרס עצמו, שנתגלה בפי עצמו כמציל המדינה על-ידי פעולות-רכש גאוניות. קול-ישראל, שפטר בשעתו את עדותו של לבון בכמה מילים יבשות, הקדיש את מהדורת חודשיו לציטוט נלהב של דברי פרס, בצורה שהחקיפה את לבון במישרין. קול ביג"י לא הוטרד על-ידי העובדה שלפחות באופן פורמאלי העדויות בחעדת החוץ והבטחון הן סוד מדינה, אשר פירסומו מהווה עבירה פלילית חמורה. * * *

מי מכיר קצין בכיר?

בעוד ששמעון פרס התהלך השבוע במשרדו כרוח רפאים, בהבינו כי כך או אחרת נשברו סיכווי לעלות לגדולה במדינה בכוח עצמו, הרי הקצין הבכיר — ר. — התהלך במצב רוח טוב יותר. לגבי אדם שזה עתה נמצא אשם בעתן ושחרר מעונש רק בשל התיישנות, היתה התנהגות זו מוזרה.

יותר מוזרים היו גורמיה. אחרי שבן-גוריון קיבל את הדו"ח המרשיע את הקצין, הוא אירח אותו בדירתו התלאאבית. מכיחן שימים מעטים לפניכן גילה שבזמנו העביר אותו מתפקידו האחראי ודחה את בקשתו להעלותו בדרגה, היתה ייחודית פיתאומית זו חשודה. לא עבר זמן רב והתברר מה סוכם בין שני האנשים על כוס תה של שחרית. בן-גוריון היה זקוק לעילה כלשהי למיגווי ועדת חקירה משפטית, כדי שיוכל לטעון שהעניין נמצא בדיון משפטי וכי יש להוציאו על כן מדיוני ועדת החוץ והבטחון. תחילה ניסה לעשות זאת בדרך הקדמית, אולם ככספיסן מדופלם דאג גם לפתיחת דלת אחורית. הוא שיכנע את הקצין הבכיר להגיש ערעור על מסקנות ועדת כהן ולדרוש מיגווי ועדת חקירה.

ביג"י סמך על הרגש ההומאני של הציבור, הרואה תמיד בעין טובה נסיון של אדם להוכיח את צדקתו. כך נסגר המעגל. חמישה שבועות אחרי שפנחס לבון זעק את זעקתו חמרה ונתגלה כדרייפוס ישראלי, מנסים עתה בן-גוריון ועוזריו להעמיד פנים כי הם בעצם הדרייפוסים האמיתיים והם הדרושים צדק וטיהור מפני המזימות השחורות של לבון.

פרס טען שדמו נשפך. הקצין הבכיר טען ששמו הוכתם. עתה רק חסר שבן-גוריון עצמו יתלונן מרה כי לבון הוא שסילק אותו מתפקידו כשר הבטחון. תהפוכות ותמרונים אלה יכלו להצחיק, לולא היה מדובר בגורלה של המדינה.